

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Observationes Circa Hvivs Articuli Litteram.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

OBSERVATIONES CIRCA HVIVS

Articuli Litteram.

Observandum est primò, quòd in hoc articulo D. Thomas agit de causa inrinsica raptus; nempe de appetitiva virtute, quæ cum vehementer alicui rei afficitur, ex violentia affectus, hoc est, amoris, sive delectationis, homo à sensibus alienatur, & ad divina rapitur, ut in corpore docet S. Thomas.

Observandum secundò, quòd, ut colligitur ex Divo Thoma ad 2. Raptus est duplex; alter à sensibus, quando sopitis sensibus mens ad divina elevatur, de quo latè egimus *art. præcedens*; alter à ratione, quando consopita & absorpta ratione à vehementia Passionis anima deprimitur ad ima. In primo raptus genere, homo fit extra sensus, in secundo extra rationem. In primo anima patitur violentiam, quantum ad modum cognoscendi, quia naturale est homini in via per sensibilia ad intelligibilia cognitionem ascendere. In secundo reperitur violentia quantum ad terminum motus; quia naturale est homini, ut appetitus inferior subdatur superiori rationi; quare contra naturam est, ut ratio à vehementia passionis deprimitur, ac ut serva ligata ei obtemperet. Unde hæc species raptus magis appropinquat ad rationem raptus, quia maiorem violentiam causat naturæ quàm prima.

Verùm obijciat; videtur quòd nulla sit differentia inter raptum & ecstasim. Primò, quia in raptu, ut superius diximus, ex parte termini nulla est violentia, quia elevari ad cognitionem DEI est homini connaturale, in ecstasi quoque, ut docet D. Thomas in hoc articulo, nulla est violentia ex parte termini, cum voluntas per se moveatur in bonum appetibile, & secundum inclinationem naturaliter feratur in illud, neque ex parte modi tendendi, quia tam voluntas in ecstasi, quàm intellectus in raptu uterque ex parte modi patitur violentiam. De intellectu constat ex dictis, quia nempe violentia inferitur menti, cum ad intelligibilia fertur prætermisissis sensibus, voluntas quoque cum ex vehementia amoris subitaneo & instantaneo movetur in DEUM, violentatur quoad modum, sicut lapis, ut inquit D. Thomas *art. 1.* cum velocius quàm ejus natura exposcit in centrum projicitur; sic voluntas, cujus natura petit pro hoc statu, lenio gradu ferri in DEUM, nempe præmissa meditatione, aut contemplatione, videtur quòd si velocius sive instantanee feratur, sit violentia quoad modum.

Huic objectioni respond. primò, etiam ex parte termini esse aliquam differentiam inter raptum & ecstasim; quia, ut in expositione articuli primi dicebamus, homini prout est in via, non est connaturale ut DEUM nisi per sensibilia cognoscat; voluntati verò connaturale est, & secundum suam inclinationem, ut feratur in bonum. Præterea neque ex parte modi tendendi potest esse violentia in voluntate, etiam si velocius tendat in proprium objectum, quia hæc velocitas potius perficit voluntatem, quàm destruit, quia cum objectum voluntatis sit bonum, quanto major est bonitas, quæ in objecto representatur, tanto velocius voluntas illud amplectitur. Unde quia in gloria summum bonum proponitur voluntati, ideo voluntas majori impetu fertur hac necessi-

tate circa amorem illius summi boni sibi ostensi.

Dices secundò, quia sicut cognoscere intelligibilia, & ad illa inspicenda rapi est contra naturalem modum cognoscendi intellectus nostri, saltem prout est in via, ita etiam videtur esse contra naturalem modum voluntatis prout est corpori conjuncta, ferri in bonum intelligibile à sensibus abducta. Et confirmatur, quia quàmvis per se voluntati non inferatur vis, inferri tamen potest per accedens, nempe inferendo illam intellectui; vis autem inferitur intellectui, quando ita ligatur, ut non habeat perfectum judicium de rebus, at tunc intellectus ita ligatur, ut superius annotavimus, quando à sensibus abstrahitur, tunc enim, ut ibi plenius docuimus, intellectus non potest habere perfectum judicium, neque voluntas ligata rationis usui potest liberè operari, ergo voluntati inferatur vis, cum ei libertas, quæ apta nata est, ei naturaliter inesse aufertur.

Ad hanc objectionem respondeo primò, quòd ecstasis præcè est considerata non importat abstractionem à sensibus, ut dicemus inferius, sed tantum dicit poni extra propriam ordinationem, id est, contra se ipsum fieri per divinam amorem, quòd verò ecstasis contingat cum sensuum alienatione, hoc evenit ex eo, quòd ecstasis aliquando cum raptu sit conjuncta, quod tunc contingit, quando ex vehementia amoris intellectus à sensibus abstrahitur.

Respond. secundò, quòd voluntati connaturale est quod feratur in bonum, abstrahendo ab actu libero vel necessario, nam proprium ejus naturæ est ferri in objectum sibi ab intellectu propositum, vel liberè cum proponitur cum indifference ex parte intellectus, vel necessario, quando bonitas objecti proponitur, ut necessario amplectenda, ut si in gloria; quare voluntatem necessitati nullam ei violentiam adfert. Tum quia violentum debet esse ab extrinseco contra internum impetum, sed quando voluntas necessario amat, ab intrinseco, & spon. antè amat, tum etiam quia voluntarium est à principio intrinseco cum cognitione, sive libera, sive necessaria, actus autem quicumque elicitus à voluntate est à principio intrinseco cum cognitione, unde etiam si necessitate aliqua voluntas illum eliceret, nullam tamen vim in eo eliciendo pateretur.

Tertiò etiam dici potest, quòd licet voluntas in actibus elicitis non possit vim pati, potest tamen in imperatis respectu aliarum potentiarum; ut egregie docet D. Thomas *quest. 6. art. 4.* Quare non mirum est, si intellectus ita ligatur, ac vim patiatur ex parte modi tendendi in cognitionem veritatum.

Circa eundem articulum, nota ecstasim esse verum amoris effectum, ut apertè docet D. Thomas 1. 2. *quest. 28. art. 3.* Ecstasis autem, ut ibi docet, contingit & secundum vim appetitivam, quam directè amor efficit, & secundum vim apprehensivam, quando homo elevatur ad comprehendenda aliqua extra connaturalem apprehensionem rationis, & sensus, & hanc ecstasim, quam nos cum Divo Thoma articulo hoc secundo raptum appellamus, facit amor dispositive, in quantum

tom facit meditari de amaro intenso. Intensa autem meditatio, siue contemplatio unius abstractit ab aliis; ubi obiter nota, quod illud verbum D. Thomae *dispositivum* nihil aliud denotat, quam quod amor quando est vehemens, causat etiam vehementem cogitationem de re amata, ex qua causatur raptus. Unde D. Thomas in hoc articulo praeclare docuit raptum quantum ad suam causam posse causari ex parte appetitivae virtutis.

Sed dices, Divus Thomas 1. 2. ubi supra ait, *ecstasim* dupliciter posse contingere, aliam in vi appetitiva, aliam in apprehensiva, scilicet in intellectu, igitur sentit D. Thomas, quod etiam in vi cognoscitiva sit *ecstasis*.

Resp. primò, quod *ecstasis*, quae est in vi apprehensiva causatur ex amore, ut nuper diximus, & ideo quia radicaliter provenit ex amore, ex quo etiam *ecstasis* propriè nuncupata profluit, tam una, quam altera *ecstasis* vocatur, licet etiam raptus, quae in vi cognoscitiva subiectatur, interdum appelletur, propter rationem violentiae illatae intellectui ex parte modi cognoscendi.

Resp. secundò, quod raptus est duplex, alius qui provenit à luce, & vehementia contemplationis, alius qui provenit ex inensione amoris, siue exultationis, & iste interdum vocatur *ecstasis* propter causam, à qua causatur scilicet amoris vehementia.

Proponuntur & exponuntur nonnulla pro sequentis disputat. faciliore ac pleniori intelligentia.

PRO huius Tractionis faciliore intellectu nonnulla supponenda atque observanda occurrunt. Primum quod excelsus mentis, raptus & *ecstasis* generatim sumpti, ut docuit D. Thomas de veritate quest. 13. art. 2. ad 8. Pro eodem in fac. Scripturis accipiuntur, & significant elevationem quandam ab exterioribus sensibus, quibus naturaliter intendimus ad aliqua, quae sunt super hominem; quando verò hæc nomina speciatim sumuntur, esse D. Thomas in hoc art. varia significant, quod ut radicaliter exponamus, animadvertendum ex eodem D. Thomas 1. part. quest. 16. art. 1. & quest. 82. art. 3. & 2. 2. quest. 27. art. 4. diversimodè se habere actum cognoscitivae virtutis in ordine ad proprium objectum, ab actu appetitivae virtutis; actus enim cognoscitivae virtutis perficitur secundum quod cognitum est in cognoscente; appetitivae verò respicit rem secundum se, & licet ad actum appetitivae virtutis requiratur cognitio, hæc tamen non efficit, ut appetentis actus non tendat in proprium objectum, ut in se est, sed ut in appetente, quomodo cognitio tendit in objectum, ut est per suam speciem in cognoscente, unde verum, quod est objectum intellectus, primo est in intellectu; bonum verò, quod est objectum voluntatis, primò est in rebus.

Notandum est secundò, perfectum modum connaturalem cognoscendae animae rationalis esse non solum, ut ex sensibilibus acquirat cognitionem intelligibilem, quia omnis nostra cognitio incipit à sensibus, sed etiam; ut non cognoscat aliquid, siue sit terminus de cognitione in electiva, siue de imaginaria, quin simul utatur sensibus: sic docet S. Th. 2. Cor. 12. scilicet. Ubi, inquit, sciendum est, quod modus naturalis humanae cognitionis est, ut cognoscat simul per vim mentalem,

quae est intellectus, & corporalem, quae est sensus, & loquitur de sensu externo. Et inde est, quod quando homo elevatur ad aliquid cognoscendum sine cooperatione sensuum exteriorum, non est in suo modo perfectò, & connaturali operandi, siue id fiat naturaliter, ut in dormientibus, quibus contingunt insomnia, siue fiat ex defectu virtutis, ut in phreneticis, & mente capitis, quorum aliqui ita mente capiuntur, ut nonnulla objecta externa se videre putent; ad eum fere modum, quo nonnunquam dormientes se loqui, personas alias intueri, & negotia pertractare existimant, siue fiat supernaturaliter DEO elevante animam à suo connaturali modo cognoscendi simul per vim intellectivam, & sensum; ratio autem, quare sit hic naturalis modus cognoscendi animae non est, quia intellectus pendet à sensibus externis in cognoscendo eo modo quo pendet à sensibus internis, siue quorum cooperatione intellectus non intelligit, juxta illud vulgatum principium: *Oportet intelligentem phantasmata speculari*. Sed quia cum perfectò modo naturali anima intelligit, debet esse in eo statu, ut liberum iudicium exercere valeat, quod impeditur, cum sensus externi cessant à suis operationibus. Intellectus enim ligatus sensibus, & consopitis, siue id naturaliter, siue virtute divina fiat, decipitur, nesciens discernere inter res & rerum similitudines, imagines rerum pro ipsis rebus accipiens, & sic non potest esse integrum iudicium intellectus, qui etiam rectè judicare non potest, nisi possit converteri ad sensibilia sensibus externis percepta, à quibus incipit omnis nostra cognitio; de quo videndus est D. Thomas prima parte, quest. 84. art. 3. & 2. 2. quest. 173. art. 3. & de veritate quest. 12. art. 3. ad 2. & 3. Non negamus autem virtute divina fieri posse, ut sit hominis perfectum iudicium et si non sit conversus ad sensibilia externa.

Observandum tertio, naturalem modum operandi voluntatis in quantum non potest ferri in incognitum, haud esse, ut dependeat à sensibus etiam interioribus, sed solum ab intellectu, qui non est potentia affixa corpori, sed immaterialis & spiritalis, esse tamen proprium voluntatis, vi amoris esse in re amata, juxta vulgatum proloquium: *Amans potius est in re amata, quam in se*, & illud D. Dionysii c. 4. de divinis nominibus. *Amor est ecstasim faciens; seu Amor amantem extra se ponit*.

Advertendum quarto, Definitionem traditam raptus à D. Thomas, & superius allatam sic intelligendam esse, ut nomine abstractionis à sensibilibus, intelligamus sensibilia, quae sensibus externis percipiuntur, non autem quae sensibus internis. Cujus ratio est, quia cum anima non utitur sensibus externis, abstrahitur à suo connaturali modo operandi, ut dictum est; & ab abstractione à sensibilibus sensuum interiorum, etsi DEI virtute abstrahi possit, doctrina tamen Angelici Doctoris est, in hac vita omnino non abstrahi, sed semper cum cognitione intellectiva conjunctam esse aliquam operationem sensus alicujus interioris; sic docet 2. 2. quest. 174. art. 2. ad 4. & quest. 80. art. 1. ad 2. Abstractione ergo sensibilibus intelligit sensibilia, quae sensibus externis percipiuntur.

Quibus praemissis facile elici potest verum discrimen inter raptum & *ecstasim*. Raptus potentiae intellectivae convenire potest, quantum ad modum proprium cognoscendi, non verò quantum

tum ad terminum cognitionis. Ecstasis verò solùm competit voluntati, & consequenter est magna distinctio inter raptum, & ecstasim, ut sic expretè docet D. Thom. *locus citatus*, cujus ea ratio est, quia connaturalis modus cognoscendi animæ est ut intelligat per intellectum, & simul externis sensibus utatur, ut dictum est. Cùm ergo virtute divina elevatur ad cognoscendum aliquid, ita ut operationibus sensuum non utatur, vim quandam à DEO patitur, & sic dicitur raptus: cum raptus vim quandam ac violentiam significet. Voluntatis verò connaturalis modus operandi non fit, nisi ex præsupposita intellectus cognitione, quæ semper requiritur, cùm nihil volitum, quin prius sit præcognitum.

Ex quo primo patet distinctio inter raptum & ecstasim; nam raptus dumtaxat potentia cognoscitiva convenit, ecstasis verò, & potentia intellectiva, & volitiva; quare bene valet ista consequentia, est raptus, ergo ecstasis; quia cùm per raptum fit quilibet extra se, ecstasis verò significet excessum à se ipso, utique prædicta valet illatio, non tamen è contra, est ecstasis, ergo raptus, quia si ecstasis est voluntatis, inde nequit inferri raptus.

Patet secundò, Intellectum cùm raptus ad divinam absque sensibilibus apprehensione vim patitur ac raptus à DEO, in quantum virtute divina elicit operationem cognoscitivam, quæ cùm sit actio vitalis ab intellectu debet procedere, & sic intellectus ad eam elicendam vim confert, quare in ea elicenda vim non patitur, sed abstrahitur à sensibilibus apprehensione, ad quod vim nullam confert potentia intellectiva.

Quod si aliquando D. Thomas nullum discrimen assignet inter raptum, & ecstasim, loquitur secundum generalem quandam rationem, in quantum ecstasis est excessus à se ipso, & raptus est id, quo aliquis fit extra se, & hoc pacto non distinguuntur. Si verò ecstasis & raptus specialiter sumantur, verè distinguuntur; quia ecstasis denotat simplicem excessum à se ipso; raptus autem cum vi quadam, seu violentia causæ superioris rapien- tis, & elevantis animam à suo connaturali modo cognoscendi, & hoc pacto in præsentem loquimur de raptu & ecstasi, & sic distinguuntur, ut distincti solent habitus, & dispositio, quæ est prima species qualitatis. Sed dices etiam raptus potest competere voluntati, quia potest virtute divina elevari ad aliquid amandum modo vehementiori, quam ipsa requirit.

Resp. Disparem esse rationem de intellectu & voluntate. Intellectus enim tendit in objectum proprium ex sensibilibus apprehensione, & sic quando abstrahitur à sensibilibus apprehensione, vim patitur, & raptus, non verò in elicenda propria operatione, ut superius dixi: Voluntatis verò, quia respicit proprium objectum secundum se, & nullo alio modo tendit in illud, quam ex propria inclinatione, seu operatione, vim pati nullo modo potest, & sic nec raptus nec eadem est ratio de lapide projecto velociter ad centrum, ac voluntate mota à DEO: lapis enim nullam vim confert ad eum velociorem motum, voluntas verò vim conferre oportet ad quamcunque operationem elicendam.

Geison 3. parte Alph. 65. litt. M. hanc differentiam inter raptum & ecstasim constituit; quòd ecstasis in sola mente fit, dicitur autem mens illa

superior animæ pars, quæ spiritus vel intelligentia nominatur, & constat ex actibus affectivæ & cognoscitivæ potentia; nam prout includit cognoscitivam, dicitur intelligentia, prout affectivam appetitivam, vel ejus scintilla, & utrumque conveniunt sub intelligitur nomine mentis, vel spiritus, tunc igitur ecstasis contingit (eodem autore teste littera V.) quando mens per vim affectivam ita avertitur, ut omnes potentia inferiores cessent ab actibus suis, sicque nec ratio, nec imaginatio, nec sensus exteriores, imò & quandoque neque potentia naturales nutritivæ & augmentativæ possunt exire in suas proprias operationes, appellatur autem hic ecstasis ab omnibus expositioribus Dionysii (ut idem Geison Alphab. 26. litt. Q.) unio ecstastica, quia unit affectum mentis cum DEO; & similiter mystica Theologia, mentis excessus, analogica ductio, divisio animæ & spiritus, introductio in divinam caliginem, exemplo Moysis, vel in Sancta Sanctorum cum nube omnia tenebris, amor vehementis, vox illuminativa tenebrarum, mors Rachaelis, id est, rationis in partu Benjamin, de quibus latius, & specialius dicemus.

Raptus verò est minoris efficaciam in suspendendo, vel impediendo actum inferiorum potentiarum, & quamvis contingat in potentia superioribus respectu inferiorum: Ecstasis verò in sola mente fit in superiori parte animæ, tam in cognitiva, quam in affectiva condistinguitur contra raptum, & annuncietur tanquam una principalis species. Ita Geison ubi supra.

Cujus quidem contentio in hoc, quòd ecstasim raptui præferat, & in genere contemplationis perfectiorem esse dicat, ubi non placet, tum quia est contra mentem D. Thomæ, qui raptum supra ecstasim in genere contemplationis aliquid addere censet; tum quia Geison ecstasim proveniunt fructiva, & arcana accipit, cùm labor sit significatio ecstasis, sumitur enim, ut infra docebitur, pro quolibet amoris vehementis affectu, quare in ecstasi multi à nobis addocentur gradus.

Hic igitur constituitur, inter raptum & ecstasim veram differentiam ex mente D. Thomæ, oportet assignare, quæ est, quòd raptus residet in potentia cognoscitiva, quæ verè vim patitur in sua cognitione, non quidem quantum ad terminum cognitionis: naturale enim est homini, ut ad divina tendat, cùm sit factus ad DEI imaginem, sed tantum quoad proprium modum cognoscendi, quia connaturalis est illi, ut per sensibilia ad invisibilia, & divinorum cognitionem ascendant, quare vim patitur cùm à sensibus alienatur ad superna elevatur. Ecstasis verò competit voluntati, & propriè est ille mentis excessus, quo mens suavitè amoris vi tracta intra se colligitur, & ab usu sensuum abducitur, in quo voluntas nullam violentiam patitur, quia tendit in DEUM per connaturalem sibi modum cooperandi. Naturalis enim modus operandi voluntatis non est ut per cognitionem sensibilibus in invisibilia feratur, quare in sua operatione non pender à sensibus etiam internis, sed solùm ab intellectu, quare proprium voluntatis est vi amoris ferri in rem amatam, juxta illud D. Dionysii cap. 4. de divinis nominibus. Est autem divinus amor ecstasim faciens, hoc est, amor amantem extra se ponit.

Ex quo patet distinctio inter raptum & ecstasim; nam raptus dumtaxat potentia cognoscitiva convenit: Ecstasis verò potentia cognoscitiva, & appetitiva, quare rectè inferitur, est raptus, ergo ec-

Amor u-
tionem
importat
duplex

Exponi-
tur hac
duplex
unio.

ecstasis, quia cum per rapum sit quispiam extra se, per ecstasim vero etiam extra se ipsum feiatur, recte infertur ex rapum ecstasis, non tamen a contrario, est ecstasis ergo raptus, quia in ecstasi nulla ratione contingit violentia, quæ propriè est raptus, quæ volens ari nequit inferri. Et sic distinguuntur raptus & ecstasis, non aliter ac distinguuntur habitus & dispositio, quæ sunt primæ species qualitatis, si sumantur specialiter, ut dispositio est faciliè mobilis à subiecto, habitus verò difficile mobilis, quamvis si communiter de habitu, & dispositione loquamur, non distinguuntur, quia omnis habitus est dispositio, non tamen illa dispositio, est habitus.

Inter raptum & ecstasim alia potest differentia assignari, nam ecstasis ab amore dimanat, raptus verò à luce sive cognitione, omnis autem felicitas in cognitione & amore DEI sita est, quare divina ordinatione constitutum est, ut homines, qui in hac mortali vita miseris circumdari, sensibus oppressi, sollicitudinibus obruti, & ob id in suis operationibus maximè, quæ in DEUM tendunt, rudes & imbecilles ferè semper inveniantur, aliquando divina protegente virtute ad heroicos amoris actus, & ad altissimam contemplationem à sensibus alienant, & liberi à rerum hu-

manarum pondere proveherentur, ut sic possent perfectè amare, perfectèque divina intelligere, atque percipere.

Hanc igitur inter ecstasim, quæ ab amore procedit, & raptum, qui ad cognitionem ordinatur, differentiam attingit B. Bonavent. variis in locis, de mystica Theologia circa finem, & de septem itineribus eternitatis. vivere 1. & demum de septem donis Spiritus sancti his verbis: Media autem, seu rationes, quibus anima DEO uniri potest, duces sunt, ambas per DEI gratiam. Prior tamen intellectu perficitur, atque inde dicitur unio intellectualis, quam ignati, & qui imperiti sunt nobilissimam existimant, quæ generatur ad hunc modum, ex attentione enim & durissima consideratione de DEO, & rebus divinis relinquitur in anima habitus quidam, quoniam dante DEO consequitur illuminatio, quasi radius ex sole profluens, quo mens quodammodo extra se posita ad divinorum attollitur contemplationem. Altera præstantior multo, nam hæc illam facilitate & pulchritudine multum superat, neque seita difficilem amantibus præbet, & hæc est unitiva sapientia ad unionem DEI pertingens desiderio amoris, atque inde unio amoris dicitur. Hæc D. Bonaventura.

DISPUTATIO TERTIA.

De Ecstasi, sive mentis excessu.

Ecstasim à divino amore causari sæpe in præcedentibus diximus; cum autem amor duplicem unionem importet amantis ad amatum: Alteram secundum affectum, quæ nihil aliud est, quàm quædam complacencia in re amata in quantum amans se habet ad amatum ut ad seipsum.

Hanc autem unionem facit amor formaliter, quia ipse amor, ut erudite docet D. Thomas 1. 2. *quæst.* 28. *art.* 1. est talis unio vel nexus. Altera quidem unio est realis, nempe cum amatus essentialiter adest amanti, quam quidem unionem amor facit effectivè, quia movet ad desiderandam & querendam præsentiam amati, quasi rei sibi convenientis & ad se pertinentis.

Hanc duplicem unionem tam per affectum quàm per effectum præclare attingit Augustinus lib. 8. de Trinitate cap. 10. cum dixit amorem esse veluti iuncturam quandam, quæ amantem cum re amata copulat, vel copulare appetit; amantem scilicet & quod amatur: quod enim dicit copulat, ad unionem affectus refertur, si ne qua non est amor; quod verò addit copulari appetit, refertur ad unionem realem.

Hæc igitur duplex unio, qua tam per affectum quàm per effectum anima DEO conjungitur, divinam ecstasim in puris animabus efficere solet, ut egregiè tradit D. Dionysius 4. de divinis nominibus. Est, inquit, mentis secessum ecstasimque faciens, amor divinus; amatores sui juris esse, non sinens, sed in ea, quæ amant penitus transformans. Hæc Dionysius. Multum autem interest, inter divinam ecstasim ab amoris affectu præcise, & eam, quæ non solum ad affectum, verum etiam ad realem amoris effectum sive unionem consequitur; ut inferius plenius trademus, tam de prima, quàm secunda ecstasis specie in sequentibus dicturi.

Amor unionem importat duplicem.

Exponitur hæc duplex unio.